



Kontroll- og konstitusjonskomiteen

Deres referanse:

Vår referanse: 2024/107

Dato: 05/062024

Publikasjonsnr: NIM-B-2024-017

Oppsummering av muntlig høring; Dokument 18 (2003-2004) Rapport fra Utvalget til å utrede prosedyren for grunnlovsendringer

1. Innledning

Det vises til muntlig høring i saken den 4. juni 2024. Nedenfor følger en kort oppsummering av NIMs kommentarer. NIM ga generelt uttrykk for at et slikt forslag til endring er viktig, også ut fra grunnleggende rettsstatshensyn.

2. Krav til likhet i ordlyd mellom opprinnelig forslag og vedtak

Utvalgets forslag innebærer at et forslag bare kan endres med hensyn til «enkeltheter». NIM reiste spørsmål ved om dette kravet er for strengt i forhold til formålene man vil oppnå, og om man bør velge et mer romslig tema – som innen «sakens ramme» eller liknende, eller helt unnlate å stille et slikt krav.

NIM pekte særlig på at hensynet til å hindre omgåelse av fristen for forslag i første stortingsperiode neppe er særlig tungtveiende, og at representanter uansett kan insistere på å fremme sitt opprinnelige forslag. NIM pekte dessuten på at det kan oppstå uenighet om vilkåret er oppfylt.

3. Krav til «quorum»

NIM reiste også spørsmål om endringens formål tilsier at det er nødvendig at 2/3 av representantene er til stede under første gangs behandling. NIM pekte på at kravet til flertall er foreslått å være en tredjedel og en fjerdedel, og at det i fremtiden kan oppstå hindre for fremmøte som vi i dag ikke kan forutse – uten at det er tale om obstruksjon.

4. Vedtakets tema i første stortingsperiode

NIM pekte på at det foreslåtte voteringstemaet i første stortingsperiode innebærer at de forslagene som ikke oppnår en tredjedel eller en fjerdedel av stemmene, avskjæres fra videre behandling i neste periode.

NIM reiste spørsmål om hensynet til at partiene tar tydelig stilling til saken kan oppnås, selv om voteringstemaet endres. Dette forutsetter at det må være en realitet i

voteringstemaet, men slik at manglende flertall ikke hinder videre behandling. Stortinget kan best vurdere dette, men et eksempel kan være at det voteres over om forslaget «anbefales». Et slikt forslag kan også tjene som en forankring av den ordlyden som behandles i neste stortingsperiode.

En slik votering kan også knyttes til prosedyrer for utredning som fastsettes i Stortingets forretningsorden. Siden det dreier seg om en anbefaling fra et nærmere bestemt antall representanter, er ikke det i seg selv til hinder for at de ikke anbefalte forslag kan vedtas i senere stortingsperiode, men da uten den oppmerksomhet og tilknyttede utredning som følger av anbefalingsvedtaket. Et eksempel på utforming kunne være;

«Viser erfaring at noen del av denne kongeriket Norges Grunnlov bør forandres, skal forslag om det fremsettes på [første, annet, tredje] storting etter et nytt valg og kunngjøres ved trykken. Stortinget skal, der en [tredjedel, fjerdedel] er enig i forslaget eller alternativt forslag, anbefale at endringen finner sted. Denne anbefaling kunngjøres ved trykken».

Eksemplet er utelukkende ment å anskueliggjøre kommentaren herfra, og er selvsagt ikke noe gjennomarbeidet forslag. Til eksemplet kan det blant annet innvendes at adgangen til å «anbefale» ikke nødvendigvis må stå i Grunnloven, men kan inntas i Stortingets forretningsorden. Et annet eksempel kan være;

«Viser erfaring at noen del av denne kongeriket Norges Grunnlov bør forandres, skal forslag om det fremsettes på [første, annet, tredje] storting etter et nytt valg og kunngjøres ved trykken. Stortinget kan der en [tredjedel, fjerdedel] er enige i det, fremlegge alternative forslag innen utløpet av det fjerde storting. Disse kunngjøres ved trykken».

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Vidar Strømme
Fagdirektør

Vetle Seierstad
Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.

